

מגילת אסתר

טמונה בפרשה

עלון שבועי לעידוד העיון והבקיאות בפרשת השבוע

לסדר את המגילה

לפניכם רשימת נושאי המגילה בסדר מעורבב, עליכם לסדרם מחדש לפי סדר המגילה. כשתצליחו, תקבלו מהאותיות חלק מפסוק מהמגילה.

ד. ביטול גזירת המן

ו. פעולות לביטול הגזירה

ז. ניצחון ישראל על הגויים

מ. משתאות אחשוורוש

ג. המלכת אסתר

ג. הצלחת אחשוורוש עקב מינוי מרדכי

למשנהו

ע. הצלת המלך על ידי מרדכי

ע. מפלת המן

ק. קביעת ימי הפורים לדורות

ר. גזירת המן להשמדת היהודים

" _ _ _ _ _ "

שאלה לסעודת החג

"והימים האלה נזכרים ונעשים"

במילה 'נזכרים' הכוונה לקריאת המגילה בפורים.

הגמרא (מגילה ג.) כותבת: 'מכאן סמכו של בית רבי שמבטלין תלמוד תורה ובאין לשמוע מקרא מגילה'.

ויש לבאר את דברי הגמרא, וכי קריאת המגילה אינה נחשבת אף היא לתלמוד תורה, ומדוע נחשב הדבר לביטול תלמוד תורה?

מטרת השאלה

הינה לעורר דיון סביב שולחן החג. ניתן לשלוח את תשובותיכם למערכת (בצרוף מקורות, אם ישנם) ובל"י אכתוב מן התשובות בעוד כחודש.

פנינים

"להיות כל איש שוור בביתו ומדבר כלשון עמו"

כיצד מתקשר החוק של "ומדבר כלשון עמו" לאירוע עם ושותי? אם מלך היה שולח שליחים לקרוא לאשתו והיא היתה מכנה אותו בכינויי גנאי, אין ספק שלא היו השליחים מעבירים את המסר. ובמעשה ושותי, עדיין לא היה חוק הקובע שיש לדבר בשפת הבעל, וכל אשה דיברה בשפת האם שלה. ושותי היתה כשדית והשליחים היו פרסיים מן הסתם. ממילא, כששליחי המלך הביאו את דבר המלך, ענתה להם ושותי בכשדית - שפה שהשליחים לא הבינו, לכן העבירו את דבריה כצורתם. כשחזרו למלך ואמרו את תשובתה למלך בפני כל שריו ואורחיו, הבושה היתה גדולה... לכן חוקק המלך חוק חדש - "להיות כל איש שוור בביתו ומדבר כלשון עמו", לא יהיו עוד מקרים שאשה תדבר בשפה זרה! (אלשיך)

"והשתיה כדת אין אונס כי כן יסד המלך על כל רב ביתו לעשות כרצון איש ואיש"

כתוב בגמרא (שבת פח.) שבימי אחשוורוש חזרו היהודים וקבלו עליהם לקיים את התורה מרצון. והיות שהקב"ה משלם מידה כנגד מידה, לכן ימי הפורים המה ימי רצון שהקב"ה משלים רצון כל אחד מישראל למלאות משאלותיו, כי אף הם קבלו עליהם עול תורה ברצון. ונרמז בפסוק: "השתיה כדת אין אונס", כך: "השתיה" רומז על ימי הפורים כי שתיה מרובה מאכילה, וקבלו דת של תורה "באין אונס" רק ברצון. ומשום כך, "כי כן יסד המלך", היינו כיון שכן הוא שקבלו ברצון, גזר מלכו של עולם, "על כל רב ביתו לעשות כרצון איש ואיש", להשלים רצון כל אחד מישראל לטובה. (אמרי נועם)

"הרב את ריבנו והדן את דיננו והנוקם את נקמתנו"

נוסח זה נאמר בבית הכנסת לאחר סיום קריאת המגילה. ובתפילת 'על הניסים' בחנוכה אנו אומרים: "רבתי את ריבם דנת את דינם נקמת את נקמתם. ויש לבאר מה ההבדל בין חנוכה ופורים לגבי נוסח הברכה, ומדוע אנו משנים פעם בלשון הווה ונוכח (הרב את ריבנו) ופעם בלשון עבר נסתר (רבתי את ריבם)? ויש לומר: א. בפורים היה הנס מתפילות בני"ו ותעניתם, ולכן כמו שהייתה התעוררות מלמטה, ולכן 'ריבנו' אבל בחנוכה הייתה השפעה מהשי"ת לבדו ולכן כתוב רבתי את ריבם. ב. בחנוכה שתיקנו את הברכה כבר יצאו לגמרי ממלכות יוון והיה שייך לקבוע בלשון עבר אבל בפורים עדיין היו תחת מלכות אחשוורוש. ג. בפורים כל עם ישראל היו בגאולה והתפללו וצמו ולכן: 'ריבנו', אבל בחנוכה רק קומץ יצאו להילחם ביוונים ולכן אנו אומרים: 'ריבם'. ד. בפורים הברכה נאמרת אחר קריאת המגילה ולכן אין צורך בסיפור הנס אלא בהודאה ולכן נקבעה ההודאה לדורות הרב את ריבנו, אבל בחנוכה מלבד ההודאה הוצרכנו גם לספר הנס ותיקנו להודות ע"י סיפור הנס בדרך לשון נסתר כלפי החשמונאים. ה. על הניסים הוא הודאה על הנס של חנוכה ולכן אומרים בלשון עבר, ואמנם ברכת הרב את ריבנו היא ברכה והוא באופן כללי. (הגרח"ק זצ"ל) (ע"פ תשובות הקוראים הנכבדים שליט"א לשאלה לסעודת פורים' תשפ"א)

גם לפורים
ולכל
החגים!

ניתן להשיג ב"מקרא" הוצאה לאור, ובטלפון: 052-7665775

חדש! ניתן להזמין חוברות של חומש בודד מתוך הספר כמזכרת מאירועים

ישנו ביקוש רב בבתי כנסת ברחבי הארץ לקבל את העלון לקהילתם. זו ההזדמנות שלכם לזכות בהפצת תורה! השתתפו באמצעות העברה לבנק לאומי (10) סניף 905 חשבון 5055271 ע"ש 'ביין'.

חידון א' ת'

התשובה לכל שאלה מתחילה באות המופיעה בתחילת השורה

- א. המלך והמלכה
- ב. שנים משבעת סריסי המלך
- ג. "ופרשת ___ מרדכי אשר ___ המלך"
- ד. "יצא ___ מלכות מלפניו ויכתב ב ___"
- ה. מספר זה קראו לפני אחשוורוש כששנתו נדדה
- ו. המלכה הראשונה, שלהתייצב מיאנה
- ז. משבעת סריסי המלך
- ח. זכור לטוב
- ט. אסתר הייתה -
- י. "___ העיתים... דת ודין"
- כ. "והשתיה ___ אין אונס"
- ל. "ביום השביעי כטוב ___ המלך ביין"
- מ. שם נוסף להמן
- נ. "ויאמרו ___ המלך משרתיו יבקשו למלך ___"
- ס. "וישלח ___ אל כל מדינות המלך"
- ע. "ויבוקש הדבר וימצא ויתלו שניהם ___"
- פ. גורל
- צ. "והעיר שושן ___ ושמחה"
- ק. "___ ו ___ היהודים עליהם ועל זרעם"
- ר. "___ והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר"
- ש. "___ ועשרים ומאה מדינה"
- ת. "בלבוש מלכות ___ וחור... ו ___ בוץ וארגמן"

חידון א' ת' הפוך

התשובה לכל שאלה מסתיימת באות המופיעה בתחילת השורה

- א. שבעה מבני המן, שנתלו כמוותו כמובן
- ב. "___ הדבר בעיני המלך"
- ג. מאבות אבותיו של המן, ועליו שאל היה רחמן
- ד. נפל על כל העמים, מפני היהודים
- ה. שני דברים שאחשוורוש עשה
- ו. מדינה המוזכרת במגילה
- ז. מסריסי המלך
- ח. כך יצא המן מהמשתה הראשון של אסתר
- ט. מכליו של המלך אחשוורוש
- י. "חיל פרס ___"
- ך. העביר הודעות בין אסתר והמן (וי"א שזהו דניאל)
- ל. אביה של אסתר
- ם. אסתר ציוותה על שלושה ימים כאלו
- ן. עיר הבירה, שם עיקר הנס ארע
- ס. אחשוורוש שם אותו על הארץ ואיי הים
- ע. מרדכי לא קם ולא ___ מפני המן
- ף. לאחר שהרכיב את מרדכי, המן ___ אל ביתו
- ץ. אחד מלבושי מרדכי
- ק. בלבוש בזה אין לבוא לפני שער המלך
- ר. "איש ___ ואויב המן הרע הזה"
- ש. אשתו של המן
- ת. כינוי נוסף למגילה

ואלה שמות

"ונתון הלבוש והסוס"

איך קראו לסוס של המלך שעליו רכב מרדכי כשהובילו המן? (התשובה במדור התשובות)

מן המדרש

שמונים ומאת יום, יום אחרון כיום ראשון. מעשה באדם אחד שהיה שמו ברבוהין, שהלכו אליו רבותינו (ור"ע ביניהם) לאסוף כסף לצרכי החכמים. כשהתקרבו לביתו, שמעו שנערו שואלו מה לקנות לארוחה הקרובה. השיב לו שיקנה 'טרוקסימון' (מין ירק זול ופשוט). המשיך ושאל האם יקנה ממה שנקטף היום שנמכרת מידה אחת במנה או משל אתמול שנמכרות שתיים במנה. אמר לו שיקנה מהשתיים במנה, שהם כמושים וזולים יותר. אמרו זה לזה, מה יש לנו לחפש אצל זה (שהוא קמצן גדול אף על עצמו או שירד מנכסיו), נלך קודם ונגבה משאר אנשי העיר, ואחר כך ניכנס לבקרו. הלכו וגבו בעיר, ובאו אצלו ואמרו לו שהם גובים כסף למצווה. אמר להם לכו לאשתי ותאמרו לה שתתן לכם כלי מידה מלא בדינרים. כשבאו אצלה ואמרו לה את דברי בעלה שאלה אותם האם אמר להם שתתן להם כלי מלא מחוק או גדוש? ענו לה שאמר בסתם מבלי לפרט. אמרה שהיא תתן להם גדוש, ואם יתרבר שהתכוון למחוק תשלם היא את ההפרש מכתובתה. כשחזרו אליו לברכו ולהודות לו, הוא שאל אותם האם אשתו נתנה להם כלי גדוש או מחוק. סחו לו את דבריה. אמר להם: 'אכן כך היה בדעתי לתת לכם, אבל מדוע לא באתם אלי ראשון כהרגלכם?' סיפרו לו אודות השיחה ששמעו בינו לבין נערו לגבי הטרוקסימון, ושאמרו בלבם שמי שיש לו כל כך הרבה ממון הוא יאכל טרוקסימון מהסוג הזול? ענה להם שבהוצאות עצמו הוא מקמץ כעני, אך למצוות בוראו אין הוא מקמץ כלל. (ע"פ אסתר רבה)

מילה במילה

לקח מן העוגה נתח,
ושכר על מעשהו לקח,
לכסף ולדב נמשלים,
ומצוי עם עופות דורסים.

המונח המבוקש הינו מילה
בת 3 אותיות המופיעה במגילה.
אשר כל שורה בחידה
רומזת להקשר שונה שלה.
(יתכן כתיב חסר וחילופי אותיות
בעלי הגיה דומה)

התשובה תתפרסם אי"ה בגליון הבא

ושפני טמוני חול

מיצד יתכן קריאת המגילה בשבת ויצא בה ידי חובתו?

"והמן נדהף אל ביתו אבל וחפוי ראשי"

מדוע הדגישה המגילה דווקא את מצב ראשו של המן? ויש לבאר בדרך צחות, שלהמן לא היו איברים אחרים פרט לראש, שהרי הוא שקר ואין לו רגלים, בטן לא היה לו, שכתוב: 'בטן רשעים תחסר', וידים לא היו לו, שהרי היה עבדו של מרדכי ומה שקנה עבד קנה רבו, דהיינו שאף 'יד' לו היה לו. (יקרא דאורייתא)

"על כן קראו לימים האלה פורים על שם הפור"

נקרא היום 'פורים' בלשון רבים, משום שיש שני ימים שונים למצוותיו, לבני הפרזים ולבני המוקפים.

שעשועי דאורייתא

"גם ושתי המלכה עשתה משתה נשים"

חוץ מאחשוורוש, ושתי ואסתר, על מי בתנ"ך כתוב

שערך משתה?

מצאו נא במגילה:

1. מילה בת אחת עשרה אותיות. (ועוד 2 כאלו בנ"ך!)
2. שש עשרה מילים רצופות עם האות א'!
3. את אותה המילה המופיעה שלוש פעמים בפסוק אחד וכל פעם בניקוד שונה.
4. על כמה אנשים נאמר שמתו?
5. ארבע מילים רצופות שמסתיימות באות ו'.
6. מילה ובה שלוש אותיות שונות המופיעות פעמיים.
7. פסוק ובו המילה 'המלך' ארבע פעמים.

שמיאות מי יבין

לפניכם פסוק מן המגילה שנפל בו שיבוש, התשכילו להבין מהו?

1. "ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות ועטרת זהב גדולה ותכריך בוץ וארגמן והעיר שושן צהלה ושמחה"
2. "ליהודים היתה אורה ושמחה וששן ויקר כן תהיה לנו"
3. "וכל זה איננו שוה לי בכל עת אשר אני ראה את מרדכי היהודי היושב בשער המלך"

תשובות

ושפני טמוני חול - תשובה לגיליון קודם: איך יתכן שבתענית לא יאמרו אבינו מלכנו כלל? ובאיזו אין אומרים בדרך כלל במנחה? - בתשעה באב לא אומרים. ובתענית אסתר לא אומרים במנחה. (רק כשמקדימים את התענית אומרים) **לסדר את המגילה** - "מנער ועד זקן". **חידון א' ת'** - אחשוורוש אסתר, בזתא בגתא, גדלת גדלו, דבר דתי, הזיכרונות, ושתי, זתר, חרבונה, טובת מראה, יודעי, כדת, לב, ממוכן, נערי נערות, ספרים, על עץ, פור, צהלה, קימו קבלו, רוח, שבע, תכלת תכריך. **חידון א' ת' הפוך** - פרשנדתא אספתא פורתא אדליא ארידתא פרמשתא ויזתא, וייטב, אגג, פחד, משתה הנחה, הודו, שעשגזו, שמח, שרביט, ומדי, התך, אביחיל, צום, שושן, מס, זע, נדחף, בוץ, שק, צר, זרש, אגרת (הפורים). **שעשועי דאורייתא** - לוט למלאכים, אברהם בהגמל יצחק, לכן בנישואי לאה, אבימלך ויצחק, פרעה ביום הולדתו, שמשון, נבל, דוד לאבנר ולאנשיו, שלמה לכל עבדיו, בני איוב. 1. "והאחשדרפנים". ביחזקאל: וכעלילותיכם, ובתועבותיהן. 2. "ואת אספתא ואת פורתא ואת אדליא ואת ארידתא ואת פרמשתא ואת אריסי ואת ארידי ואת ויזתא". 3. "אשר הגלה מירושלם עם הגלה אשר הגלתה... אשר הגלה". 4. 75813. 5. "קרהו ויאמרו לו חכמיו". 6. "ותתחלחל". 7. "כל עבדי המלך ועם מדינות המלך ידעים אשר כל איש ואשה אשר יבוא אל המלך אל החצר הפנימית אשר לא יקרא אחת דתו להמית לבד מאשר יושיט לו המלך את שרביט הזהב ויחיה ואני לא נקראתי לבוא אל המלך זה שלוש יום". **ואלה שמות** - שיפגזו. (תרגום שני) **מילה בפרשה תצוה** - יותר. "כשהמורה לא יקפיד" - לא יקפיד = יותר, "וישתחרר חתול מפחיד" - ישתחרר מכבלי = יותר, "אז יאופשר הדבר" - יאופשר = יותר לעשותו, "אם ישאר רק העכבר" - ישאר = יותר, כמו: "יותר יעקב לבדו". **שמונות במגילה** - 1. חמאה - "וימלא המן חמה" 2. "היושבים ראשונה" 3. "כרעים ומשתחוים" 4. "שושן הבירה" 5. "את אשר נגזר עליה" 6. "למגדול ועד קטן", "והאיש מרדכי הולך וגדול" 7. "ונהפוך הוא" 8. כסף אשכול - "כסף אשכול" 9. "לשלוח יד" 10. "ובביזה לא שלחו את ידם" 11. קלשון - "ומדבר כלשון" 12. 'דברים המצחצחין' (רש"י) 13. "וכשר הדבר" 14. "עמודי שש" 15. "כרשנא" (כר שינה) 16. "חור כרפס ותכלת" 17. "ויבהל את מנותיה" 18. "הפיל פור" 19. "כיכר כסף" 20. המנהג לאכול בפורים אזני המן 21. "ונחתום בטבעת המלך" 22. "ונשלוח ספרים" 23. "ושהם עולים ועולים עד לרקיע ועד הכוכבים" (רש"י) 24. רדיד אלומיניום - "גלילי כסף" 25. "נדחף אל ביתו" 26. דגל אתיופיה - "את יופיה" **שאלה לשלחן השבת יתרו** - שאלנו: מה כיבוד הורים עשה דמא בן נתינה, הלא בוודאי מעדיף אביו שיעירנו עבור רווח כה רב, ואפילו יגרום לאביו צער בכך שלא העירו? כמה מעיקרי התשובות שהתקבלו במערכת: 1. דמא ידע שנתינא לא רצה שיעיר אותו אפי' עבור רווח כספי גדול. ע"כ שנתינא היה שוטה. ורואים שבכיבוד אב, אע"פ שבאמת אין זה טובת האב שלא יעיר אותו. אבל אם זהו הרצון של האב, חייב לעשות כן. (הגר"מ פיינשטיין זצ"ל) 2. גוי אינו מסוגל להיפרד מתענוג נוכחי עבור תענוג שמובטח לבוא לו בעתיד ואף אם גדול פי כמה מהתענוג שיש לו עתה, ולכן היה עדיף לו ההנאה הנוכחית של השינה מאלפי זהב וכסף שהיו נותנים לו חכמים בעתיד. 3. יש לחלק בין רווח לאב לרווח לבן. (ספר חסידים) 4. אך נהג שלא כדן - אבל כוונתו הייתה לשם כיבוד אביו. 5. אם לא יספר לו לאחר מכן שהפסיד כסף - לא יצטער האב כלל.

ניתן להשיג את העלון:

במייל: ע"י שליחת מייל בקשה אל: temunabaparashah@gmail.com - מלמדים, תלמודי תורה ובתי ספר - נא ציינו זאת.

ב: 'לדעת', 'אידישער וינקל' (באידיש) ו'דרשו'.

בירושלים: בחנות 'פיצוחי בית ישראל' רח' בית ישראל 1, ובמערכת.

העלון מגיע מדי שבוע לעשרות אלפי משפחות וילדים, המשתמשים

בו ללימוד משותף סביב שולחן השבת.

מעוניינים להקדיש את העלון לכל מטרה? צרו קשר עם המערכת, או טלפנו: 052-766-5775

© כל הזכויות שמורות לאהרן בייך

ניתן לשלוח תגובות, רעיונות והערות למערכת:

קויפמן 17, ירושלים

temunabaparashah@gmail.com

זהו חידון משעשע מתמונות הרומזות על פסוקים ומושגים מהמגילה ומושגי החג. (תוכלו למצוא תשובות במדור 'תשובות')

אדגיש, כי אין הכוונה להמחיש את הפסוקים כלל, אלא רק בדרך רמז וכפל לשון. (מומלץ לציין זאת לילדים) אשמח לקבל רעיונות, חידוקים והערות: temunabaparashah@gmail.com כמו"כ להצטרפות לרשימת התפוצה ולהקדשות ניתן לשלוח בקשה למייל הנ"ל.

טמונות במגילה

מקרא רמת קושי: רגיל קשה

'מחשבה טובה'

התשובה לטמונה זו תתפרסם בע"ה בגיליון הבא

תשובה לגיליון הקודם "והגרת אותם" (כט,ט)

26